

УДК 657+657.6

МЕЛІХОВА Т.О.¹, СИНИЦЯ Ю.С.^{2*}, РОЙ Я.А.³

¹ д.е.н., професор, завідувач кафедри обліку, аналізу, оподаткування та аудиту, Інженерний навчально-науковий інститут ім. Ю. М. Потебні Запорізького національного університету, e-mail: tanya_zp_zgia@ukr.net, ORCID ID: 0000-0002-9934-8722

^{2*} к.е.н., доцент кафедри обліку, аналізу, оподаткування та аудиту, Інженерний навчально-науковий інститут ім. Ю. М. Потебні Запорізького національного університету, e-mail: julsynytsia@gmail.com, ORCID ID: 0000-0001-7506-017X

³ здобувач ступеня вищої освіти «Магістр», спеціальності 071 «Облік і оподаткування», Інженерний навчально-науковий інститут ім. Ю. М. Потебні Запорізького національного університету, e-mail: arikroj@gmail.com, ORCID ID: 0009-0008-8255-1063

УДОСКОНАЛЕННЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ЗА НАЦІОНАЛЬНИМИ СТАНДАРТАМИ ТА МЕТОДИКИ ВНУТРІШНЬОГО КОНТРОЛЮ З МЕТОЮ СКЛАДАННЯ ДОСТОВІРНОЇ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ МАЛИХ ПІДПРИЄМСТВ ТА ЗАПОБІГАННЯ БАНКРУТСТВУ

Мета. Метою дослідження, результати якого представлено в цій статті, є удосконалення ведення бухгалтерського обліку за національними стандартами та методики проведення внутрішнього контролю з метою складання достовірної фінансової звітності малих підприємств та запобігання їх банкрутству. **Методика.** Під час виконання роботи було застосовано загальнонаукові методи (індукція, дедукція, абстракція, аналіз, синтез, моделювання, аналогія) та спеціальні методи дослідження (інвентаризація, спостереження, обстеження, перевірка документів за формою, суттю та змістом, арифметична перевірка, зустрічна перевірка, фінансовий аналіз). **Результати.** У роботі удосконалено методику проведення внутрішнього контролю складання фінансової звітності малого підприємства, яка включає в себе тест внутрішнього контролю, загальний план проведення внутрішнього контролю, програму внутрішнього контролю, робочі документи внутрішнього контролера. Запропоновано також форми відомостей формування активу та пасиву Балансу й Звіту про фінансові результати малого підприємства, які розроблені на підставі облікових реєстрів, а саме відомостей 1 м, 2 м, 3 м, 4 м та 5 м. **Наукова новизна.** Розроблено форми документів щодо формування активу та пасиву Балансу й Звіту про фінансові результати малого підприємства. Удосконалено методику проведення внутрішнього контролю складання фінансової звітності малого підприємства. **Практична значимість.** Запропонована методика проведення внутрішнього контролю складання фінансової звітності малого підприємства надасть змогу охопити всі аспекти ведення обліку за національними стандартами, дозволить вчасно виявити порушення у обліковій політиці та запобігти банкрутству підприємства. Використання запропонованих шаблонів документів щодо формування активу та пасиву Балансу й Звіту про фінансові результати малого підприємства допоможе скоротити час на обробку даних та формування фінансової звітності, мінімізує тривалість підготовки бухгалтерських документів, а також попередить помилки у документообігу та вчасно діагностує вірогідність банкрутства, що своєю чергою підвищить ефективність подальшої діяльності підприємства.

Ключові слова: бухгалтерський облік; внутрішній контроль; фінансова звітність; національні стандарти; малі підприємства; банкрутство

Постановка проблеми

Усі результати фінансово-господарської діяльності, які одержуються на підставі ведення бухгалтерського обліку за національними стандартами, сформовані у фінансовій звітності як малих, так середніх та великих підприємств. На основі звітності розраховуються показники фінансового аналізу та вірогідності банкрутства підприємства. Фінансовий аналіз є попереднім етапом аудиту, тому за можливості підприємства мають створювати відділи внутрішнього контролю для своєчасного виявлення помилок та зловживань. Це обґрунтовує актуальність обраної теми дослідження, що безпосередньо стосується складання фінансової звітності та проведення її внутрішнього контролю.

Аналіз останніх досліджень і публікацій

Проблемним питанням складання фінансової звітності та контролю присвятили свої наукові праці такі вітчизняні та зарубіжні вчені: Антонюк О. Р., Бутинець Ф. Ф., Кулаковська Л. П., Макаренко А. П., Меліхова Т. О., Піча Ю. В., Усач Б. Ф. та інші. Автори розглядають дане питання з різних точок зору та акцентують увагу на окремих аспектах ведення бухгалтерського обліку за національними стандартами, складання фінансової звітності та проведення контролю. Проте саме питання складання фінансової звітності малих підприємств та її внутрішній контроль розкрито недостатньо і потребує подальшого дослідження.

Формулювання цілей статті

Метою роботи є удосконалення ведення бухгалтерського обліку за національними стандартами та методики проведення внутрішнього контролю з метою складання достовірної фінансової звітності малих підприємств та запобігання банкрутству.

Виклад основного матеріалу

Метою внутрішнього контролю фінансової звітності є встановлення правильності відображення показників фінансової звітності малого підприємства, перевірка правильності ведення бухгалтерського обліку за національними стандартами та складання облікових регістрів та фінансової звітності для запобігання банкрутству.

Завданнями проведення внутрішнього контролю фінансової звітності малого підприємства є перевірка відповідності наказу про облікову політику чинним НП(С)БО, перевірка правильності складання активу та пасиву Балансу й формування Звіту про фінансові результати.

Тест внутрішнього контролю складання фінансової звітності малого підприємства подано в таблиці 1.

Таблиця 1

Тест внутрішнього контролю складання фінансової звітності малого підприємства

№ з/п	Зміст питання	Варіанти відповіді			
		Інформація відсутня	Так	Ні	Примітки
1	2	3	4	5	6
1	До якого виду підприємств відноситься Ваше підприємство: - мале підприємство; - мікропідприємство; - представництво іноземних суб'єктів господарської діяльності; - підприємство-платник єдиного податку 3-ї групи; - не підприємницьке товариство (неприбуткова організація)?				
2	Чи Ваше підприємство відповідає щонайменше двом із наступних критеріїв: - балансова вартість активів – до 4 млн євро; - чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) – до 8 млн євро; - середня кількість працівників – до 50 осіб?				
3	Який план рахунків використовує підприємство: - загальний; - спрощений?				
4	Відповідно до якого стандарту складається звітність на Вашому підприємстві: - НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»; - НП(С)БО 25 «Спрощена фінансова звітність»; - за МСФЗ?				

№ з/п	Зміст питання	Варіанти відповіді			
		Інформація відсутня	Так	Ні	Примітки
5	Який Баланс складає Ваше підприємство: - Баланс форма № 1-м; - Баланс форма № 1-мс; - Баланс (Звіт про фінансовий стан) форма № 1?				
6	Який Звіт про фінансові результати складає Ваше підприємство: - Звіт про фінансові результати форма № 2-м; - Звіт про фінансові результати форма № 2-мс; - Звіт про фінансові результати форма № 2?				
7	У яких одиницях виміру складається фінансова звітність: - в гривнях з копійками; - в гривнях; - в тисячах гривень; - в тисячах гривень з одним десятковим знаком після коми?				
8	Як часто складають фінансову звітність: - щомісячно; - щоквартально; щорічно?				
9	Коли подає Ваше підприємство фінансову звітність: - не пізніше 25 числа місяця, що настає за звітним кварталом, а річну – не пізніше 28 лютого наступного за звітним року; - не пізніше 10 числа місяця, що настає за звітним кварталом, а річну – не пізніше 10 лютого наступного за звітним року; - не пізніше 15 числа місяця, що настає за звітним кварталом, а річну – не пізніше 15 лютого наступного за звітним року; - не пізніше 20 числа місяця, що настає за звітним кварталом, а річну – не пізніше 20 лютого наступного за звітним року?				
10	Чи проводиться річна інвентаризація перед складанням балансу?				

Джерело: складено авторами.

Одержавши в процесі попереднього планування дані, приступають до розробки загального плану внутрішнього контролю складання фінансової звітності малого підприємства (табл. 2).

Таблиця 2

Загальний план проведення внутрішнього контролю складання фінансової звітності малого підприємства

Етапи перевірки	Процедури внутрішнього контролю	Докази контролю	Період проведення	Виконавці
Підготовчий	Знайомство з діяльністю малого підприємства	Фінансова звітність, наказ про облікову політику		
Основний	Перевірка відповідності наказу про облікову політику малого підприємства чинним НП(С)БО Перевірка правильності складання активу Балансу малого підприємства Перевірка правильності складання пасиву Балансу малого підприємства Перевірка правильності складання Звіту про фінансові результати малого підприємства	Фінансова звітність, наказ про облікову політику		
Завершальний	Складання звіту за результатами перевірки	Звіт		

Програма внутрішнього контролю складання фінансової звітності малого підприємства наведена в таблиці 3. У такій програмі внутрішнього контролю містяться основні процедури для вирішення ключових завдань перевірки.

Таблиця 3

Програма внутрішнього контролю складання фінансової звітності малого підприємства

№ з/п	Мета контролю	Перелік процедур контролю	Критерії якості	Докази контролю	Код робочого документу	Період проведення	Виконавець	Примітки
1	Впевнитись у відповідності наказу про облікову політику малого підприємства чинним НП(С)БО	Перевірка відповідності наказу про облікову політику малого підприємства чинним НП(С)БО	А,Б,В,Г,Д,Е,Є	Наказ про облікову політику, первинні документи, облікові реєстри, фінансова звітність	ФЗ-1			
2	Впевнитись у правильності складання активу Балансу малого підприємства	Перевірка правильності складання активу Балансу малого підприємства	А,Б,В,Г,Д,Е,Є	Первинні документи, облікові реєстри, Баланс	ФЗ-2			
3	Впевнитись у правильності складання пасиву Балансу малого підприємства	Перевірка правильності складання пасиву Балансу малого підприємства	А,Б,В,Г,Д,Е,Є	Первинні документи, облікові реєстри, Баланс	ФЗ-3			
4	Впевнитись у правильності складання Звіту про фінансові результати малого підприємства	Перевірка правильності складання Звіту про фінансові результати малого підприємства	А,Б,В,Г,Д,Е,Є	Первинні документи, облікові реєстри, Звіт про фінансові результати	ФЗ-4			
Критерії якості перевірки: наявність - А; правдивість – Б; права та зобов'язання – В; повнота – Г; вимірювання – Д; оцінку вартості – Е; подання і розкриття – Є.								

Джерело: складено авторами.

Для вирішення поставлених завдань внутрішнього контролю складання фінансової звітності малого підприємства пропонуємо робочі документи аудитора (табл. 4 – табл. 7), які мають стати обґрунтованими доказами якісного проведення перевірки.

Таблиця 4

Перевірка відповідності наказу про облікову політику малого підприємства чинним НП(С)БО (ФЗ-1)

Найменування	Відповідно до законодавства	Наказ про облікову політику	Відхилення
Основні засоби	НП(С)БО 7 «Основні засоби»		
Нематеріальні активи	НП(С)БО 8 «Нематеріальні активи»		
Запаси	НП(С)БО 9 «Запаси»		
Дебіторська заборгованість	НП(С)БО 10 «Дебіторська заборгованість»		
Зобов'язання	НП(С)БО 11 «Зобов'язання»		
Фінансова звітність	НП(С)БО 25 «Спрощена фінансова звітність»		

Джерело: складено авторами.

Таблиця 5

Перевірка правильності складання активу Балансу малого підприємства (ФЗ-2)

Актив	Код рядка	За даними підприємства	За даними контролю	Відхилення
I. Необоротні активи				
Нематеріальні активи	1000			
первісна вартість	1001			
накопичена амортизація	1002	( )	( )	
Незавершені капітальні інвестиції	1005			
Основні засоби:	1010			
первісна вартість	1011			
знос	1012	( )	( )	
Довгострокові біологічні активи	1020			
Довгострокові фінансові інвестиції	1030			
Інші необоротні активи	1090			
Усього за розділом I	1095			
II. Оборотні активи				
Запаси:	1100			
у тому числі готова продукція	1103			
Поточні біологічні активи	1110			
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги	1125			
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	1135			
у тому числі з податку на прибуток	1136			
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155			
Поточні фінансові інвестиції	1160			
Гроші та їх еквіваленти	1165			
Витрати майбутніх періодів	1170			
Інші оборотні активи	1190			
Усього за розділом II	1195			
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200			
Баланс	1300			

Джерело: складено авторами.

Таблиця 6

Перевірка правильності складання пасиву Балансу малого підприємства (ФЗ-3)

Пасив	Код рядка	За даними підприємства	За даними контролю	Відхилення
I. Власний капітал				
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400			
Додатковий капітал	1410			
Резервний капітал	1415			
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420			
Неоплачений капітал	1425	( )	( )	
Усього за розділом I	1495			
II. Довгострокові зобов'язання, цільове фінансування та забезпечення	1595			
III. Поточні зобов'язання				
Короткострокові кредити банків	1600			
Поточна кредиторська заборгованість за:	1610			
довгостроковими зобов'язаннями				
товари, роботи, послуги	1615			
розрахунками з бюджетом	1620			
у тому числі з податку на прибуток	1621			

Пасив	Код рядка	За даними підприємства	За даними контролю	Відхилення
розрахунками зі страхування	1625			
розрахунками з оплати праці	1630			
Доходи майбутніх періодів	1665			
Інші поточні зобов'язання	1690			
Усього за розділом III	1695			
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700			
Баланс	1900			

Джерело: складено авторами.

Таблиця 7

Перевірка правильності складання Звіту про фінансові результати малого підприємства (ФЗ-4)

Стаття	Код рядка	За даними підприємства	За даними контролю	Відхилення
1	2	3	4	5
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000			
Інші операційні доходи	2120			
Інші доходи	2240			
Разом доходи (2000 + 2120 + 2240)	2280			
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	( )	( )	
Інші операційні витрати	2180	( )	( )	
Інші витрати	2270	( )	( )	
Разом витрати (2050 + 2180 + 2270)	2285	( )	( )	
Фінансовий результат до оподаткування (2280 - 2285)	2290			
Податок на прибуток	2300	( )	( )	
Чистий прибуток (збиток) (2290 - 2300)	2350			

Джерело: складено авторами.

На жаль, на сьогодні відсутні форми для допомоги працівникам бухгалтерських служб у формуванні фінансової звітності малих підприємств. На цей час ще багато малих підприємств використовують застаріле програмне забезпечення. Для правильного ведення обліку за національними стандартами та складання достовірної фінансової звітності пропонуємо малим підприємствам відомості формування активу та пасиву Балансу й Звіту про фінансові результати, які розроблені на підставі облікових регістрів (відомостей 1-м, 2-м, 3-м, 4-м, 5-м).

Таблиця 8

Відомість формування активу Балансу малого підприємства на підставі облікових регістрів (відомостей 1-м, 2-м, 3-м, 4-м, 5-м)

Актив	Код рядка	Методика заповнення	Обліковий регістр: Відомість	Сума, грн
1	2	3	4	5
I. Необоротні активи				
Нематеріальні активи	1000	Залишкова вартість об'єктів, що входять до складу нематеріальних активів: різниця між первісною вартістю і сумою накопиченої амортизації (р. 1001 – р. 1002)	4-м	
первісна вартість	1001	Дт 10 (у частині нематеріальних активів)	4-м	
накопичена амортизація	1002	Кт 13 (у частині зносу нематеріальних активів)	4-м	
Незавершені капітальні інвестиції	1005	Дт 15	4-м	
Основні засоби:	1010	Залишкова вартість об'єктів, що входять до складу основних засобів: різниця між первісною	4-м	

Актив	Код рядка	Методика заповнення	Обліковий реєстр: Відомість	Сума, грн
		(переоціненою) вартістю і сумою зносу на дату балансу (р. 1011 – р. 1012). Ззначається також сума вартості інвестиційної нерухомості, яка обліковується за справедливою вартістю		
первісна вартість	1011	Дт 10	4-м	
знос	1012	Кт 13 (крім зносу довгострокових біологічних активів та нематеріальних активів)	4-м	
Довгострокові біологічні активи	1020	Дт 16 (за вирахуванням зносу – Кт 13, якщо обліковується за первісною вартістю)	4-м	
Довгострокові фінансові інвестиції	1030	Дт 14	4-м	
Інші необоротні активи	1090	Дт 18	4-м	
Усього за розділом I	1095	Сума рядків 1005, 1010, 1020, 1030, 1090		
II. Оборотні активи				
Запаси:	1100	Дт 20, 23 (крім необоротних активів і групи вибуття, утримуваних для продажу)	2-м, 5-м	
у тому числі готова продукція	1103	Дт 26 (крім необоротних активів і групи вибуття, утримуваних для продажу)	2-м	
Поточні біологічні активи	1110	Дт 21	2-м	
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги	1125	Дт 37 за вирахуванням резерву сумнівних боргів	3-м	
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	1135	Дт 64	3-м	
у тому числі з податку на прибуток	1136	Дт 64 (у частині податку на прибуток)	3-м	
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	Дт 37 (у сумі, що не потрапила до інших статей дебіторської заборгованості і не належить до резерву сумнівних боргів), 64, 66 та 68	3-м	
Поточні фінансові інвестиції	1160	Дт 35 (крім показників, що потрапили до рядка 1165)	4-м	
Гроші та їх еквіваленти	1165	Дт 30, 31, 35 (у частині коштів та їх еквівалентів)	1-м, 4-м	
Витрати майбутніх періодів	1170	Дт рахунку 39	5-м	
Інші оборотні активи	1190	Дт 30 (у частині грошових документів), 64 (у частині податкових зобов'язань і податкового кредиту)	1-м, 3-м	
Усього за розділом II	1195	Сума рядків 1100, 1110, 1125, 1135, 1160, 1165, 1170, 1190		
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття				
Баланс	1200	Дт 26 (у частині сум необоротних активів і групи вибуття, утримуваних для продажу)		
	1300	Сума рядків 1095, 1195, 1200		

Джерело: складено авторами.

Таблиця 9

**Відомість формування пасиву Балансу малого підприємства на підставі облікових регістрів
(відомостей 1-м, 2-м, 3-м, 4-м, 5-м)**

Пасив	Код рядка	Методика заповнення	Обліковий регістр: Відомість	Сума, грн
1	2	3	4	5
I. Власний капітал				
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	Кт 40 (у частині зареєстрованого (пайового) капіталу)	5-м	
Додатковий капітал	1410	Кт 40 (у частині додаткового капіталу)	5-м	
Резервний капітал	1415	Кт 40 (у частині резервного капіталу)	5-м	
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	Кт або Дт 44	5-м	
Неоплачений капітал	1425	Дт 40 (у частині неоплаченого капіталу)	5-м	
Усього за розділом I	1495	Сума рядків 1400, 1410, 1415 (±) 1420 (-) 1425		
1	2	3	4	5
II. Довгострокові зобов'язання, цільове фінансування та забезпечення				
III. Поточні зобов'язання				
Короткострокові кредити банків	1600	Кт 31 (овердрафт), 68 (у частині короткострокових кредитів (позик) та процентів за ними)	3-м	
Поточна кредиторська заборгованість за:				
довгостроковими зобов'язаннями	1610	Кт 68 (у частині поточної кредиторської заборгованості за довгостроковими зобов'язаннями)	3-м	
товари, роботи, послуги	1615	Кт 68 (у частині поточної кредиторської заборгованості за товари, роботи, послуги)	3-м	
розрахунками з бюджетом	1620	Кт 64	3-м	
у тому числі з податку на прибуток	1621	Кт 64 (у частині податку на прибуток)	3-м	
розрахунками зі страхування	1625	Кт 64 (у частині розрахунків зі страхування)	3-м	
розрахунками з оплати праці	1630	Кт 66	3-м	
Доходи майбутніх періодів	1665	Кт 69	3-м	
Інші поточні зобов'язання	1690	Кт 37, 64, 68	3-м	
Усього за розділом III	1695	Сума рядків 1600, 1610, 1615, 1620, 1625, 1630, 1665, 1690		
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	Кт 68 (у частині зобов'язань за необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття)	3-м	
Баланс	1900	Сума рядків 1495, 1595, 1695, 1700		

Джерело: складено авторами

Таблиця 10

Відомість формування Звіту про фінансові результати малого підприємства на підставі облікових регістрів (відомостей 1-м, 2-м, 3-м, 4-м, 5-м)

Стаття	Код рядка	Методика заповнення	Обліковий регістр: Відомість	Сума, грн
1	2	3	4	5
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	Оборот за Дт 70 за вирахуванням наданих знижок, вартості повернутих товарів	5-м	
Інші операційні доходи	2120	Оборот за Дт 74 (у частині інших операційних доходів)	5-м	
Інші доходи	2240	Оборот за Дт 74 (у частині інших доходів)	5-м	
Разом доходи (2000 + 2120 + 2240)	2280	Сума рядків 2000, 2120, 2240		
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	Оборот за Кт 90 (крім показника страхових виплат)	5-м	
Інші операційні витрати	2180	Обороти за Кт 96 (у частині інших операційних витрат)	5-м	
Інші витрати	2270	Обороти за Кт 96 (у частині інших витрат)	5-м	
Разом витрати (2050 + 2180 + 2270)	2285	Сума рядків 2050, 2180, 2270		
Фінансовий результат до оподаткування (2280 – 2285)	2290	Різниця між доходами і витратами (р. 2280 – р. 2285). Від’ємний фінрезультат до оподаткування наводиться у дужках		
Податок на прибуток	2300	Оборот за Дт 96 (у частині обліку податку на прибуток) – Кт 64/податок на прибуток	5-м	
Чистий прибуток (збиток) (2290 – 2300)	2350	Чистий прибуток або чистий збиток – різниця між сумою фінансового результату до оподаткування і сумою витрат із податку на прибуток (р. 2290 – р. 2300). Якщо отримано збиток, показник наводиться в дужках		

Джерело: складено авторами

Висновки

У роботі удосконалена методика проведення внутрішнього контролю складання фінансової звітності малого підприємства, яка на відміну від існуючих включає: тест внутрішнього контролю, загальний план проведення внутрішнього контролю, програму внутрішнього контролю, робочі документи внутрішнього контролера. Запропонована методика проведення внутрішнього контролю складання фінансової звітності малого підприємства надасть змогу охопити всі аспекти ведення обліку за національними стандартами, дозволить вчасно виявити порушення у обліковій політиці та запобігти банкрутству.

З метою удосконалення складання достовірної фінансової звітності малих підприємств за даними бухгалтерського обліку відповідно до національних стандартів пропонуємо форми відомостей формування активу та пасиву Балансу й Звіту про фінансові результати, які розроблені на підставі облікових регістрів (відомостей 1-м, 2-м, 3-м, 4-м, 5-м). Використання запропонованих шаблонів допоможе скоротити час на обробку даних та формування фінансової звітності малого підприємства, мінімізує тривалість підготовки документів, а також попередить помилки у документообігу та вчасно діагностує вірогідність банкрутства, що своєю чергою підвищить ефективність подальшої діяльності підприємства.

MELIKHOVA T.¹, SYNYTSIA YU.^{2*}, ROI YA.³

¹ Doctor of Economic Sciences, Professor, Head of the Department of Accounting, Analysis, Taxation and Audit, Engineering Educational and Scientific Institute named after Yu. M. Potebny of Zaporizhzhia National University, Ukraine, e-mail: tanya_zp_zgia@ukr.net, ORCID ID: 0000-0002-9934-8722

^{2*} PhD in Economics, Associate Professor of the Department of Accounting, Analysis, Taxation and Audit, Engineering Educational and Scientific Institute named after Yu. M. Potebny of Zaporizhzhia National University, Ukraine, e-mail: julsynytia@gmail.com, ORCID ID: 0000-0001-7506-017X

³ Master's degree student, specialty 071 Accounting and Taxation, Engineering Educational and Scientific Institute named after Yu. M. Potebny of Zaporizhzhia National University, Ukraine, e-mail: arikoj@gmail.com, ORCID ID: 0009-0008-8255-1063

IMPROVEMENT OF ACCOUNTING ACCORDING TO NATIONAL STANDARDS AND METHODS OF INTERNAL CONTROL WITH THE PURPOSE OF COMPILING RELIABLE FINANCIAL REPORTING OF SMALL ENTERPRISES AND PREVENTING BANKRUPTCY

Purpose. The purpose of the research, the results of which are presented in this article, is to improve accounting according to national standards and internal control methods in order to prepare reliable financial reporting of small enterprises and prevent their bankruptcy. **Method.** During the performance of the work, general scientific methods (induction, deduction, abstraction, analysis, synthesis, modeling, analogy) and special research methods (inventory, observation, survey, verification of documents for form, essence and content, arithmetic verification, counter-verification, financial analysis). **The results.** The work improved the method of conducting internal control of the preparation of financial statements of a small enterprise, which includes an internal control test, a general plan for conducting internal control, an internal control program, and working documents of the internal controller. Forms of information on the formation of assets and liabilities of the Balance Sheet and the Report on the financial results of a small enterprise are also proposed, which are developed on the basis of accounting registers, namely information 1 m, 2 m, 3 m, 4 m and 5 m. **Scientific novelty.** Forms of documents on the formation of assets and liabilities of the Balance Sheet and the Report on the financial results of a small enterprise have been developed. The method of conducting internal control of the preparation of financial statements of a small enterprise has been improved. **Practical significance.** The proposed method of conducting internal control of the preparation of financial statements of a small enterprise will make it possible to cover all aspects of accounting according to national standards, will allow timely detection of violations in the accounting policy and prevent bankruptcy of the enterprise. The use of the proposed document templates for the formation of assets and liabilities of the Balance Sheet and the Report on the financial results of a small enterprise will help to reduce the time for data processing and the formation of financial statements, minimize the duration of accounting document preparation, and also prevent errors in the document flow and timely diagnose the probability of bankruptcy, which in turn will increase efficiency further activities of the enterprise.

Keywords: accounting; internal control; financial reporting; national standards; small enterprises; bankruptcy

REFERENCES

1. The Ministry of Finance of Ukraine (2000), The order "On the approval of NP(S)BO 25 "Simplified financial reporting", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0161-00#Text> (Accessed 08 November 2023).
2. The Ministry of Finance of Ukraine (2001), The order "On the approval of the simplified Plan of accounting accounts", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0389-01#Text> (Accessed 08 November 2023).
3. Makarenko, A. P., Melikhova, T. O. and Beskosta, H. M. (2016), *Audyt* [Audit], ZDIA, Zaporizhzhia, Ukraine.
4. Makarenko, A. P., Melikhova, T. O. and Beskosta, H. M. (2015), *Orhanizatsiia i metodyka audytu* [Organization and method of audit], ZDIA, Zaporizhzhia, Ukraine.
5. Makarenko, A. P., Melikhova, T. O. and Chakalova, N. S. (2020), *Teoriia i metodyka dokumentuvannia v obliku ta audyti* [Theory and methodology of documentation in accounting and auditing], ZNU, Zaporizhzhia, Ukraine.
6. Makarenko, A. P., Melikhova, T. O. and Kutchak, Yu. M. (2023), *Finansovij oblik* [Financial Accounting], ZNU, Zaporizhzhia, Ukraine.
7. Vasyliieva, V., Knyshek, O. and Kovalchuk, M. (2017) "Features of accounting organization at a small enterprise and audit of financial statements of their activities", *Ekonomichnyj prostir*, vol. 125, pp. 127-139.
8. Antoniuk, O., Koval, N., Savitska, S., Mulyk, Y., Kuzyk, N. and Koshchynets, M. (2021) "Development of internal control and audit in Ukraine", *Independent Journal of Management & Production*. Vol. 12. № 6. pp. 376-390. DOI: 10.14807/ijmp.v12i6.1761.
9. Antoniuk, O. and Yaroshchuk, A. S. (2022), "Accounting organization in small enterprises: experience of Ukraine and foreign practice", *Bulletin of the NUVHP. Series "Economic Sciences"*. Vol. 3. № 99. pp. 3-11. DOI: 10.31713/ve320221.

Стаття надійшла до редакції: 18.11.2023. Received: 2023.11.18